

ถอดบทเรียนการดำเนินงานสำนักงานเกษตรอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี

Smart Office ที่เป็นต้นแบบที่ดี (Best Practice)

สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ ๓ จังหวัดระยอง

*****

ความเป็นมา

นายสมชาย ปิยะวาจาสุรณธ์ เกษตรอำเภอท่าใหม่ และทีมเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ร่วมให้ข้อมูลในการดำเนินงานสำนักงานเกษตรอำเภอท่าใหม่ ซึ่งเป็น Smart Office ต้นแบบที่ดี เมื่อวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๕๙

ประวัติอำเภอท่าใหม่ มีพื้นที่ ๓๘๓,๐๐๐ ไร่ ๑๔ ตำบล ๒๒,๐๖๘ ครัวเรือน ตัวอำเภอเดิมตั้งอยู่เขาพลอยแหลม และมีการย้ายอำเภอมายังที่ตั้งตำบลโขมง ตำบลเขาหัว จนปัจจุบันอยู่ที่ตำบลท่าใหม่ คำว่า ท่าใหม่ สันนิษฐานว่ามาจากท่าเรือค้าขาย ปี พ.ศ. ๒๔๙๐ มีเกษตรอำเภอคนแรก เพื่อปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรให้กับเกษตรกรในอำเภอท่าใหม่ พื้นที่ทางการเกษตร ๒๔๙,๐๐๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๖๕ ของพื้นที่ทั้งหมด เป็นจำนวนครัวเรือนเกษตร ๘,๒๓๓ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๓๗ ของครัวเรือนทั้งหมด พืชที่สำคัญ ได้แก่ ทุเรียน ๖๘,๐๐๐ ไร่ เงาะ ๒๓,๐๐๐ ไร่ มังคุด ๒๑,๐๐๐ ไร่ ลองกอง ๑๑,๐๐๐ ไร่ นาข้าว ๑,๙๓๕ ไร่ พืชไร่ ๑,๒๒๙ ไร่ พืชผัก ๔๕๑ ไร่ ประมง ๑๗,๖๐๓ ไร่ เลี้ยงสัตว์ ๑๐ ไร่ อื่นๆ ๒๔๘ ไร่

ประเพณีวัฒนธรรมที่สำคัญ และจัดขึ้นทุกปี ซึ่งมีส่วนกำหนดทิศทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมกับวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นท่าใหม่ ได้แก่ งานของดี ตำบลบายศรี งานบุญลอดโบสถ์ งานวันผลไม้ งานสงกรานต์ งานนมัสการเจดีย์เขาพระแหวน

สถานที่สำคัญและมีชื่อเสียง โครงการบ้านสวยเมืองสุคติเด่นระดับประเทศ ตำบลทุ่งเบญจา วัดเขาสุกิม เป็นวันที่มีชื่อเสียงในระดับประเทศ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน เป็นที่มีผู้คนมาจากทั่วสารทิศมาท่องเที่ยว และศึกษาดูงานด้านการเกษตร ด้านการประมง ด้านการอนุรักษ์ป่าชายเลน

ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่น่าสนใจเรียนรู้ การทำนาเกลือ พืชประจำถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์เมื่อเอ่ยถึงอำเภอท่าใหม่ต้องนึกถึง พริกไทย กระวาน และผลไม้

คนดี และปราชญ์ชุมชนของอำเภอท่าใหม่มีมากมายที่มีชื่อเสียง แสดงถึงความเป็นผู้นำ และมีความเข้มแข็งทางความคิด อาทิเช่น นายคำนึ่ง ชนะสิทธิ์ อยู่ตำบลสองพี่น้อง เป็นปราชญ์ด้านเกษตรอินทรีย์ และเศรษฐกิจพอเพียง นายฉวย จันทรวงศ์ อยู่ตำบลรำพรรม มีชื่อเสียงด้านเกษตรผสมผสาน และเศรษฐกิจพอเพียง นางวรรณิ บุญสวัสดิ์ หรือป่าแกลบของพี่น้องเกษตรกรจันทบุรี อยู่ตำบลเขาบายศรี เป็นประธานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ระดับอำเภอ จุดดูงานแปรรูปผลไม้ สามารถยกระดับมูลค่าผลไม้ได้มากมาย นายอุดม วรรณรัฐ อยู่ตำบลทุ่งเบญจา เกษตรกรดีเด่นแห่งชาติ ปี ๒๕๕๙ สาขาพืชสวน ได้รับพระราชทานโล่รางวัลจากสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ์ สยามมกุฎราชกุมาร ในวันพืชมงคล ณ ท้องสนามหลวง

Smart Officer “บริหารคน”

การบริหารบุคลากรของสำนักงานเกษตรอำเภอท่าใหม่ อัตรากำลัง รวม ๗ คน ประกอบด้วย เกษตรอำเภอ ๑ คน พนักงานธุรการ ๑ คน นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ๔ คน เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล ๑ คน และธุรการ ๑ คน

การบริหาร บทบาท หน้าที่ และภารกิจ เกษตรอำเภอมีหลักการที่สำคัญ คือร่วมรับรู้ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมกัน และมีการมอบหมายภารกิจหลักให้รับผิดชอบพื้นที่คนละ ๒ ตำบล มอบหมายงานตามขนาดพื้นที่เป็นหลัก มีหน้าที่ในการดูแลเกษตรกร การรวมกลุ่ม ดูแลมวลชน การถ่ายทอดเทคโนโลยี การขึ้นทะเบียน คิดแผนงาน โครงการในพื้นที่ของตนเองที่รับผิดชอบ นอกจากนี้ยังมีความรับผิดชอบตามภารกิจของกรมส่งเสริมการเกษตร เป็นรายบุคคล ได้แก่ งานยุทธศาสตร์ งานส่งเสริมการผลิต งานสถาบันเกษตรกร งานอารักขาพืช งานบริหารธุรการ

การพัฒนาบุคลากร ใช้หลักการแยกแยะจุดอ่อน-จุดแข็ง สมรรถนะของเจ้าหน้าที่เพื่อที่จะนำไปสู่การพัฒนาทำให้มีประสิทธิภาพตามความเหมาะสม งานอารักขาพืชมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานประมาณ ๘๐ % งานส่งเสริมการผลิตมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน ๘๐% งานยุทธศาสตร์มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน ๘๐ % งานสถาบันเกษตรกรมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานประมาณ ๖๐% ยังขาดองค์ความรู้ด้านเคหกิจเกษตร ไม่สามารถไปถ่ายทอดความรู้ได้ด้วยตนเอง เพียงแก้ปัญหาเฉพาะหน้าโดยการประสานงานวิทยากรจากสถาบัน มหาวิทยาลัยในพื้นที่ การดำเนินการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกร เป็นหน้าที่ของเกษตรอำเภอและเกษตรตำบลผู้รับผิดชอบ การบริหารงานแผนงานโครงการงบประมาณได้รับจากกรมส่งเสริมการเกษตร และท้องถิ่นตามแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลลงในพื้นที่ มีหลักการเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต้องมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้นำชุมชนในท้องถิ่น

ความคาดหวังในการพัฒนาบุคลากรจากกรมส่งเสริมการเกษตรให้ตรงกับสภาพพื้นที่ พัฒนาความรู้เพิ่มขึ้นในทุกพื้นที่ที่สำคัญ ความรู้ด้านเคหกิจเกษตร ความรู้ด้านแปรรูปอาหารของแม่บ้านเกษตรกร ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย สร้างความมั่นคงในระดับครอบครัวเกษตรกร สำหรับโครงการตามนโยบายภาครัฐ อาทิเช่น โครงการส่งเสริมการเกษตรในระบบแปลงใหญ่ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ต้องถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่เกษตรกรและเจ้าหน้าที่ควบคู่กันไป เรียนรู้ร่วมกัน โดยเฉพาะในเรื่องของการวิเคราะห์การตลาด สร้างแนวคิดเชิงระบบ Agro-Industry ให้บุคลากรมีความทันสมัย บริหารพัฒนาความรู้ด้านเกษตรเชิงอุตสาหกรรม เน้นสร้างวิสัยทัศน์ใหม่ๆให้กับเกษตรกรและเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล เพื่อให้เกิด Smart Officer อย่างแท้จริง

Smart Office “บริหารสำนักงาน”

หลักการสำคัญ Mild Service เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของอำเภอท่าใหม่ มีใจให้บริการ เกิดจากที่ได้ไปดูงานตัวอย่างที่ดี จึงมุ่งมั่นให้บริการเกษตรกรที่มาขอรับบริการด้วยความเต็มใจ ยิ้มแย้มแจ่มใส การจัดการพื้นที่สำนักงานเป็นสัดส่วน ประกอบด้วย

สถานที่ภายนอก

มีที่จอดรถเป็นสัดส่วน สะดวก สบาย มีการปรับภูมิทัศน์อาคารสำนักงานมีความสวยงาม โดยเกษตรกรอำเภอและเจ้าหน้าที่ร่วมกันทำ

จุดรอรับบริการ

มีจุดพักผ่อนรอรับบริการได้ประมาณ ๕-๑๐ คน มีบอร์ดประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารใหม่ๆ หนังสือพิมพ์ให้บริการเกษตรกร มีตู้แสดงความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงการทำงาน

จุดบริการ ใช้ระบบไอที และเชื่อมโยงเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ทำให้การทำงานมีความรวดเร็ว แต่บางครั้งก็มีปัญหาการเชื่อมโยงเครือข่ายอินเทอร์เน็ต แก้ไขโดยใช้กล้องมือถือถ่ายภาพข้อมูลเกษตรกรไว้และนำมาเข้าระบบในภายหลัง ทำให้เกษตรกรไม่ต้องรอนาน

การสร้างความสำเร็จให้กับสำนักงาน โดยเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างสำนักงานกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ เกษตรกร ให้มีการใช้ประโยชน์จากอาคารสำนักงานร่วมกันกับเจ้าหน้าที่ อาทิเช่น การจดทะเบียนเป็นที่ตั้งทำการกลุ่มเกษตรกร สมาคมผู้ปลูกทุเรียน กลุ่มส่งเสริมอาชีพเกษตรกร และเป็นที่ประชุมพบปะระหว่างเครือข่ายเกษตรกรผู้นำอย่างสม่ำเสมอ

อุปกรณ์การทำงานรายบุคคล ทุกคนมีคอมพิวเตอร์ เครื่องปรับสมุดประจำตัวเกษตรกร กล้องดิจิตอล อุปกรณ์ IT ทั้งหมดมีการใช้ประโยชน์ได้สะดวก ทุกคนมีความรู้ในการใช้งาน ติดตั้งระบบสัญญาณกับขโมย มีการดูแลรักษาโดยเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับมอบหมาย หากเกิดขัดข้องจะประสานและติดต่อกับร้านซ่อม และผู้ให้บริการระบบไอทีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและความคาดหวังต่อการพัฒนา Smart Officer และ Smart Office

๑. การพัฒนา Smart Extension Officer ในระดับตำบล และระดับอำเภอ ให้มีความรู้ด้าน Supply Chain ตั้งใจในการทำงาน และการพัฒนาจากการปฏิบัติงานในพื้นที่กับเพื่อนๆ และเกษตรกร โดยการสร้างองค์ความรู้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเจ้าหน้าที่กับเกษตรกรตลอดเวลา

๒. ระบบกิจกรรม ๕ส สร้างและปลูกฝังจิตสำนึกบุคลากรให้ถึงระดับสร้างนิสัย

๓. อาคารสำนักงาน ปรับปรุงให้เป็นสัดส่วน สามารถใช้งานและให้บริการได้เพิ่มขึ้น อาทิเช่น การประชุมเกษตรกร ประชุมอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน (อกม.) เกษตรปราดเปรี๊อง (Smart Farmer) เกษตรกรต้นแบบหรือเกษตรกรผู้นำ

Best Practice วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ

๑. การบริหารงบประมาณโครงการร่วมกับส่วนท้องถิ่น ใช้หลักการเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรได้งาน เกษตรกรได้รับการสนับสนุนความรู้และปัจจัยการผลิต ส่วนท้องถิ่นได้มวลชน

๒. การขับเคลื่อนการทำงานตามระบบส่งเสริมการเกษตร MRCF ตามนโยบายภาครัฐตามความต้องการของท้องถิ่น ด้วยการเสริมสร้างระบบความคิด ความมุ่งมั่น เกิด Mild Service ให้กับบุคลากรทุกคน เป็นหัวใจหลักของการทำงาน

บทเรียนที่ได้รับ

การพัฒนาการปฏิบัติงานจะสามารถลุล่วงไปได้ดี ต้องเกิดจากกระบวนการพัฒนาบุคลากรขององค์กร ให้มีแนวคิดที่ถูกต้องก่อน และการพัฒนาส่วนอื่นๆ ก็จะพัฒนาขึ้นมาด้วย และสามารถลดปัญหาความขัดแย้งภายในองค์กร การดำเนินงานพัฒนาต่างๆ จนถึงเกษตรกรก็จะมีประสิทธิภาพบรรลุเป้าประสงค์ของงานส่งเสริมการเกษตร

ดำเนินการถอดบทเรียนเมื่อวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๕๙ ณ สำนักงานเกษตรอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี โดย คณะทำงานจัดการความรู้สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ ๓ จังหวัดระยอง ปี ๒๕๕๙ ประกอบด้วย

๑. นายชินนทร์ สุขสำราญ นักวิชาการเกษตรชำนาญการ กลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศ
๒. น.ส. ชุติมา อัครเสถียร นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ กลุ่มพัฒนาบุคลากร
๓. นางวิภาพร สงวนดี นักรัพยากรบุคคลปฏิบัติการ กลุ่มพัฒนาบุคลากร
๔. นายอริวัฒน์ มากบุญ นักรัพยากรบุคคลปฏิบัติการ กลุ่มพัฒนาบุคลากร